

KIESZKOWSKA
RUTKOWSKA
KOLASIŃSKI

ALERT PRAWNY:

Legislacja w dobie COVID-19

31 marca 2020 r.

STAN PRAWNY PRZED COVID-2019

KONSTYTUCJA RP – DWA PORZĄDKI

Stan „zwyczajny”

Art. 31 ust. 3 Konstytucji

Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Zasady ograniczania konstytucyjnych wolności i praw:

- wyłączności ustawy,
 - proporcjonalności,
 - związku z interesem publicznym,
- muszą być przestrzegane, o ile nie zostanie wprowadzony stan nadzwyczajny.

Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi

Ustawa upoważnia Ministra Zdrowia do wprowadzenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii – w drodze rozporządzenia. W rozporządzeniach można ustanowić ograniczenia wymienione w ustawie, dotyczące m.in:

- określonego sposobu przemieszczania się,
- obrotu i używania określonych przedmiotów lub produktów spożywczych,
- funkcjonowania instytucji lub zakładów pracy,
- organizowania widowisk i zgromadzeń ludności,
- obowiązkowych zabiegów sanitarnych,
- udostępnienia nieruchomości, lokali, terenów i dostarczenia środków transportu do działań przeciwepidemicznych przewidzianych planami przeciwepidemicznymi,
- przeprowadzenia szczepień ochronnych.

Stan nadzwyczajny

Rozdział XI Konstytucji „STANY NADZWYCZAJNE”

Cel: tymczasowo więcej uprawnień dla organów państwa oraz mniej konstytucyjnych wolności i praw dla obywatela, żeby zwalczyć zagrożenie.

Kiedy? Tylko „w sytuacjach szczególnych zagrożeń, jeżeli zwykłe środki konstytucyjne są niewystarczające”.

Jak? Stan nadzwyczajny może być wprowadzony tylko **na podstawie ustawy, w drodze rozporządzenia**, które podlega dodatkowemu podaniu do publicznej wiadomości.

- Do wyboru:**
- stan wojenny
 - stan wyjątkowy
 - **stan klęski żywiołowej (ten zaprojektowany także na wypadek epidemii)**

„**Bezpieczniki ustrojowe**” w czasie stanu nadzwyczajnego i 90 dni po jego zakończeniu: zakaz wyborów, skracania kadencji Sejmu, zmiany Konstytucji, Kodeksu wyborczego, ustaw o stanach nadzwyczajnych.

Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej

Ustawa określa **wyjątkowe** zasady działania organów władzy publicznej i ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela w stanie klęski żywiołowej, m.in:

- możliwość użycia wojska do zapobiegania skutkom klęski żywiołowej,
- zawieszenie działalności określonych przedsiębiorców, reglamentacja prowadzenia działalności gospodarczej,
- reglamentacja towarów i ustalanie cen,
- obowiązkowe: badania lekarskie, szczepienia, profilaktyka, **kwarantanna**, ewakuacja,
- nakaz lub zakaz przebywania w określonych miejscach i obiektach oraz na określonych obszarach,
- zakaz imprez masowych, strajków,
- nakazie lub zakazie określonego sposobu przemieszczania się, wykorzystaniu, bez zgody właściciela lub innej osoby uprawnionej, nieruchomości i rzeczy ruchomych,
- obowiązek udzielania świadczeń osobistych i rzeczowych (katalog w art. 22 Ustawy).

Legislacja w dobie COVID-19

31 marca 2020 r.

Stan „zwyczajny”

USTAWA O ZAPOBIEGANIU ORAZ ZWALCZANIU ZAKAŻEŃ I CHOROÓB ZAKAŻNYCH U LUDZI

Ograniczenia konstytucyjnych wolności i praw w ramach walki z COVID-19 muszą być wprowadzone w zgodzie z konstytucyjnymi wymaganiami: w formie ustawy, proporcjonalnie, w związku z interesem publicznym.

Organy władzy publicznej mają dostęp do już istniejących rozwiązań przewidzianych w Ustawie o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, a także w innych ustawach (np. Prawo lotnicze, Ustawa o ochronie granicy państwowej).

Stan nadzwyczajny

USTAWA O STANIE KLĘSKI ŻYWIOŁOWEJ

W ramach walki z COVID-19 można wyjść poza zasadę ogólną, żeby zwiększyć uprawnienia państwa i ograniczyć konstytucyjne wolności i prawa, ale niezbędne jest wprowadzenie stanu klęski żywiołowej – na zasadach określonych w ustawie i z zachowaniem konstytucyjnych bezpieczników.

NIE WPROWADZONO STANU KLĘSKI ŻYWIOŁOWEJ

SPECUSTAWA WS. COVID-19 = POMIESZANIE ZASADY Z WYJĄTKIEM

STAN PRAWNY NA 8 MARCA 2020 R. – WEJŚCIE W ŻYCIE SPECUSTAWY WS. COVID-2019

Specustawa przewiduje szereg rozwiązań wobec wzrostu zakażeń COVID-19:

- dodatkowe rozwiązania w prawie pracy (praca zdalna),
- ograniczenia w stosowaniu Prawa zamówień publicznych,
- możliwość określania maksymalnych cen produktów,
- nowe uprawnienia Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
- nowe obowiązki dla rynku farmaceutycznego (ZSMOPL, zasady dystrybucji i wydawania leków oraz określania ich cen).

W „zwyczajnej” ustawie przewidziano też „nadzwyczajne” rozwiązania:

Szerokie uprawnienia dla władzy wykonawczej: polecenia wojewody (wobec jednostek rządowych i samorządowych) i Prezesa Rady Ministrów (wobec każdego – także przedsiębiorców). Polecenia wydawane w formie natychmiastowo wykonalnej decyzji nie wymagającej uzasadnienia.

Możliwość użycia wojska do zapobiegania skutkom epidemii.

Możliwość wprowadzenia w drodze rozporządzenia specjalnych stref (zero, buforowej, zagrożenia). W strefach można ustanowić dodatkowe ograniczenia identyczne jak w stanie klęski żywiołowej:

- czasowe ograniczenie określonych zakresów działalności przedsiębiorców,
- czasowa reglamentacja towarów,
- obowiązkowe: badania lekarskie, profilaktyka, kwarantanna, ewakuacja,
- czasowe ograniczenie korzystania z lokali lub terenów oraz obowiązków ich zabezpieczenia,
- nakaz lub zakaz przebywania w określonych miejscach i obiektach oraz na określonych obszarach;
- zakaz opuszczania strefy zero przez osoby chore i podejrzane o zachorowanie;
- nakaz określonego sposobu przemieszczania się.

31 marca 2020 r.

STAN PRAWNY NA 20 MARCA 2020 R. – ROZPORZĄDZENIA WS. COVID-2019

SPECUSTAWA WS. COVID-19

8 MARCA 2020 R.

ROZPORZĄDZENIE WS. STANU ZAGROŻENIA EPIDEMICZNEGO

14 MARCA 2020 R.

Rozporządzenie przewiduje szereg ograniczeń, ale nie wszystkie są przewidziane przez Ustawę o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (ograniczenia wątpliwe zostały podkreślone):

- ograniczenia w przemieszczaniu się osób (ograniczenia ruchu kolejowego, lotniczego),
- kwarantanna dla powracających z zagranicy,
- ograniczenia/zakaz obrotu i używania określonych przedmiotów (kardiomonitoring, respiratory, odzież ochronna, środki dezynfekcyjne),
- ograniczenia w funkcjonowaniu instytucji,
- zakaz organizowania widowisk i innych zgromadzeń ludności
- zawieszenie działalności określonych przedsiębiorców, reglamentacja prowadzenia działalności gospodarczej (zakazano szerokiego zakresu działalności usługowej).

ROZPORZĄDZENIE WS. STANU EPIDEMII

20 MARCA 2020 R.

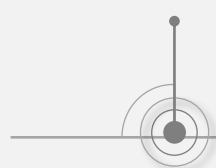
Rozporządzeniem utrzymano większość ograniczeń wprowadzonych Rozporządzeniem ws. stanu zagrożenia epidemicznego, również tych nieprzewidzianych przez Ustawę o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Ponadto z Rozporządzenia oraz z faktu wprowadzenia stanu epidemii wynika:

- Możliwość utworzenia tzw. „stref zero” oraz „stref buforowych”,
- Możliwość przymusowego skierowania do pracy przy zwalczaniu epidemii (w tym personelu medycznego),
- Nakaz udostępnienia nieruchomości, lokali i terenów przewidzianych planami przeciwepidemicznymi,
- Ograniczenia w sprzedaży detalicznej i działalności usługowej w galeriach handlowych.

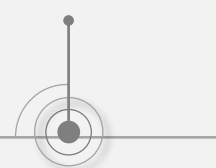
STAN PRAWNY NA 24 MARCA 2020 R. – ROZPORZĄDZENIA WS. COVID-2019

SPECUSTAWA WS. COVID-19

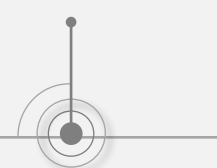
8 MARCA 2020 R.

ROZPORZĄDZENIE WS. STANU ZAGROŻENIA EPIDEMICZNEGO

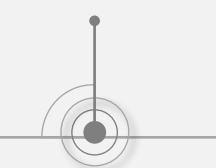
14 MARCA 2020 R.

ROZPORZĄDZENIE WS. STANU EPIDEMII

20 MARCA 2020 R.

NOWELIZACJA ROZPORZĄDZENIA WS. STANU EPIDEMII

24 MARCA 2020 R.

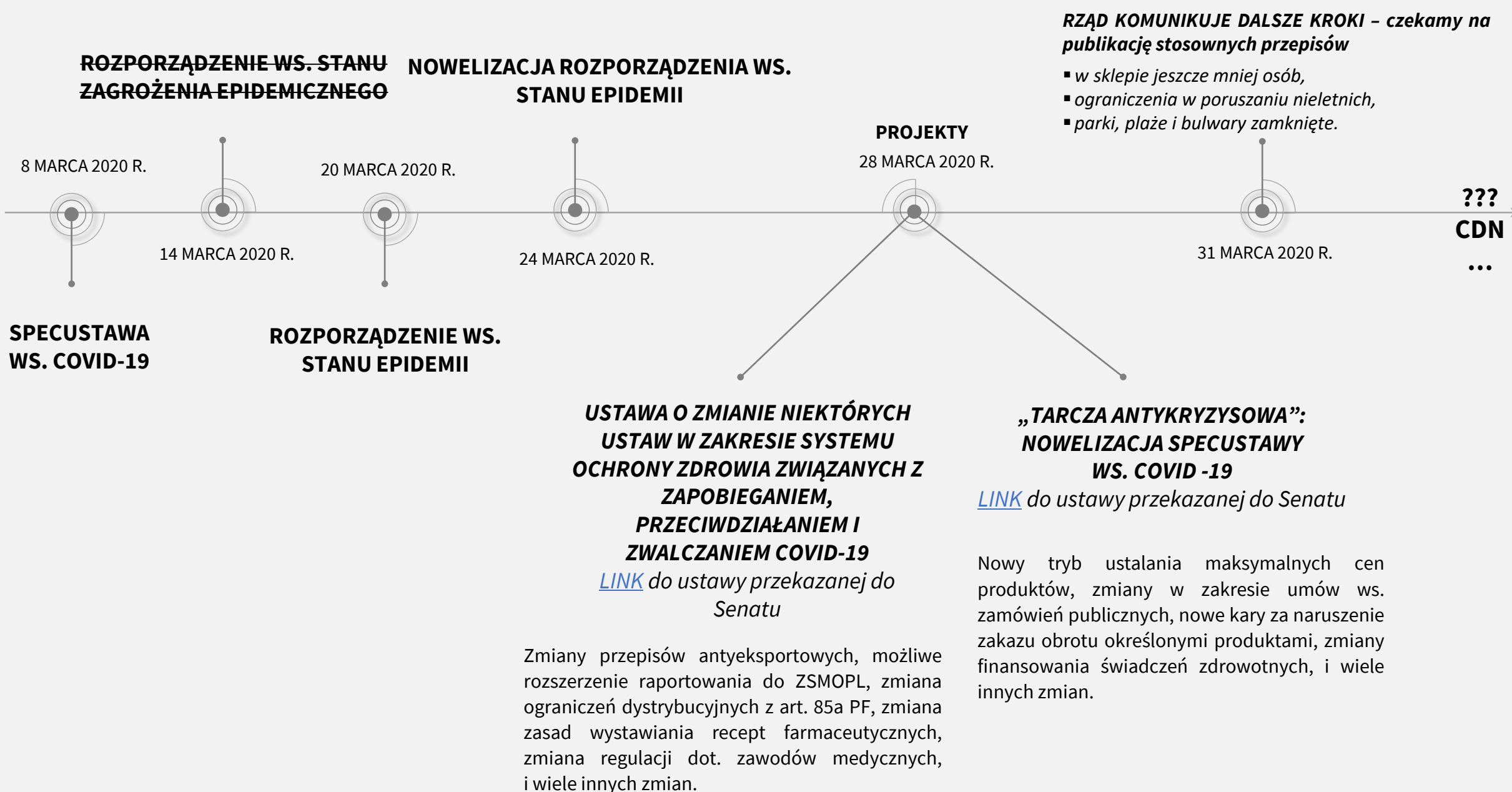
Rozporządzenie zostało formalnie uchylone przez Rozporządzenie ws. stanu epidemii, które jednocześnie utrzymało wynikające z niego ograniczenia.

Nowelizacją wprowadzono m.in. ograniczenia w przemieszczaniu się osób. Ograniczenia te nie są jednak precyzyjne – zarówno w zakresie zdefiniowania sytuacji, w których przemieszczanie się jest dozwolone, jak i w zakresie ewentualnych sankcji (nie jest jasna podstawa prawna sankcji zapowiadanych przez MZ).

31 marca 2020 r.

STAN PRAWNY NA 28 MARCA 2020 R. – NOWELIZACJE UCHWALONE PRZEZ SEJM

Na bieżąco monitorujemy działania ustawodawcy i będziemy niezwłocznie informować Państwa o wszelkich istotnych zmianach.

W razie jakichkolwiek pytań lub wątpliwości, służymy pomocą i pogłębioną analizą prawną interesujących Państwa tematów.

adw. Paulina Kieszowska-Knapik
paulina.kieszowska-knapik@krklegal.pl

apl. adw. Zuzanna Chromiec
zuzanna.chromiec@krklegal.pl

apl. adw. Filip Dymitrowski
filip.dymitrowski@krklegal.pl